

Skot a brambory – to je Vysočina

Kraj Vysočina býval vždy synonymem pro oblast, kde se vzhledem k přírodním podmínkám daří pěstování brambor a chovu dojeného skotu. Postupem let ale často najdeme v místních supermarketech brambory z Francie či Itálie. Stavy dojených krav také v nejlepším případě stagnují. Podnik, kde vsadili na prověřené komodity, a dokonce na obě najednou, najdeme v Senožatech na Humpolecku.

Jana Velechovská

Akciová společnost SENAGRO Senožaty hospodářší na výměře přesahující dva tisíce hektarů zemědělské půdy. Z této plochy představuje většinu orná půda a asi 350 ha připadá na trvalé travní porosty.

Podle slov předsedy představenstva Ing. Jiřího Nevosáda

čemž 130 ha připadá na konzumní odrůdy a 70 ha na sadbu.

Konzumní brambory se už od roku 1998 dodávají do řetězce Tesco. S tím souvisejí přísná opatření, která se v areálu bramborárny musejí dodržovat. „Musíme garantovat kvalitu a včasnost dodání, obvykle do 12 hodin,“ vysvětluje Ing. Nevosád.

kuřičná siláž a materiál z luk, který se nedá zkrmit skotu. Při nedostatku siláže či senáže se používá i například žitná senáž.

Digestát se využívá jako hnojivo, především na jaře na ozimé obilniny, na louky před první sečí a v létě pod řepku před setím. Jak podotýká předseda představenstva, živiny se v digestátu neztratí. Péči o půdu si

obě stáda se z plemenářského hlediska chovají odděleně.

Před rokem 2000 se v Senožatech chovalo plemeno české strakaté. Pro navýšení užitkovosti se začalo křížit s redholštýnem. Pro zlepšení reprodukce a zdravotního stavu končetin se zhruba před deseti lety v Senožatech objevilo plemeno brown-swiss.

míst, která se postavila v roce 2002 jako náhrada dosavadních pěti vazných kravínů. Ke stájí přiléhá kruhová dojírna pro 24 kusů.

V dalších dvou stájích najdeme krávy v poslední fázi laktace a plemence před porodem. Jak říká hlavní zootechnik, větší kapacita by se, zvláště pro krávy v rozdoji, hodila.

V roce 2015, kdy byl nedostatek objemných krmiv, se část nahradila pšeničnými vločkami s močovinou od společnosti ADW. Tato surovina má 16 procent dusíkatých látek a tak podle Karla Klapa pomohla i ke zvýšení obsahu složek v mléce. Zároveň obsahuje také kvalitní sacharidy. „Obvykle se používá v poměru 3 kilogramy senáže:

V podniku SENAGRO se ve velké míře věnují pěstování brambor
Foto Jana Velechovská

V podniku se aktuálně chová zhruba 420 krav
Foto Jana Velechovská

Mezi mladým skotem najdeme i křížence s plemenem brown-swiss
Foto Jana Velechovská

V Senožatech mají vybudovanou moderní bramborárnu
Foto Jana Velechovská

Krávy před porodem jsou prozatím ustájené v rekonstruované stáji
Foto Jana Velechovská

Stlaný provaz je pro čistotu vemen nejlepší, je přesvědčen hlavní zootechnik Karel Klap
Foto Jana Velechovská

je zhruba polovina výměry podniku zařazena do druhého ochranného pásma vodního díla Švihov, což má vliv na jeho hospodaření.

Rostlinná výroba je podle Ing. Nevosáda konzervativní. Na orné půdě se pěstují především obilniny (pšenice, žito a ječmen), řepka na 250 hektarech a vzhledem k chovu skotu je značná plocha vyhrazena také krmným plodinám (kukuřice na 250 ha, jetel na 170 ha).

Brambory z Vysočiny

Specialitou podniku, která podle předsedy představenstva přináší i nejvyšší tržby, jsou brambory. Aktuálně zaujímají plochu dvě stě hektarů, při-

Jak podotýká, do jejich portfolia patří jak balené neprané brambory v 5 až 25 kilogramových pytlích, tak prané hlízy balené po jednom, dvou nebo třech kilogramech, případně v bedýnkách po 15 kg.

Bioplynová stanice

Do celkové koncepce podniku zapadá i provoz bioplynové stanice o výkonu 600 kW, která je v provozu od roku 2011. „Přivodním záměrem bylo efektivní zpracování odpadů z podniku, především z výroby brambor,“ konstatuje Ing. Nevosád. Aktuálně se denně zpracovává 40 tun materiálu, substrátem je především hovězí kejda, odpady z provozu bramborárny, ku-

však nedovede představit ani bez hnoje, který mimo živin poskytuje i organickou hmotu.

Teplo z bioplynové stanice je zavedeno do posklizňové linky, kde pomáhá při sušení obilí. Do budoucna bude vytápět i balírnu brambor.

Chov skotu

V živočišné výrobě je SENAGRO zaměřeno na chov dojeného skotu plemen redholštýn a brown-swiss. Aktuálně se chová více než 1200 kusů skotu, z toho je 420 krav. Zhruba 75 procent základního stáda připadá na redholštýnky a čtvrtina je plemenic brown-swiss v různém stupni křížení. Jak ale upozorňuje hlavní zootechnik Karel Klap,

Ke stabilizaci podniku přispívá bioplynová stanice o výkonu 600 kW

Foto Jana Velechovská

Jak říká Karel Klap, toto opatření se osvědčilo, kříženky s plemenem brown-swiss mají pevnější paznehty, které nejsou tolik náchylné k různým onemocněním. Mají i lepší obsah složek v mléce a parametry plodnosti. „Sice na první laktaci dojí méně, ale na druhé a dalších laktacích jsou nádojem s redholštýnkami srovnatelné,“ konstatuje Klap a dodává, že z hlediska ustájení nebo krmné dávky nedělá mezi oběma plemeny rozdíl.

Produkční plemence jsou ustájeny v hale s kapacitou 323

Jednoduchá krmná dávka

V oblasti výživy spolupracuje SENAGRO již dvacet let s krmivářskou společností Sano, konkrétně s Ing. Josefem Kociánem. Krávy v laktaci přijímají jednu dietu, odlišnou dávkou se krmiti konec laktace a suchostojné plemence.

Hlavními složkami TMR jsou kukuřičná siláž a jetelová senáž. Jak říká Josef Kocián, většina živin v sušině krmné dávky produkčních krav by měla pocházet z objemného krmiva. V Senožatech je to 65 procent.

1 kg vloček + 30 dkg slámy,“ vysvětluje Ing. Kocián.

Dalším problémem, který v Senožatech museli v poslední době na poli výživy řešit, bylo zavedení tzv. GMO-free mléka. Od prvního října je podnik zařazen ve zkušebním provozu, po třech měsících již pojedou „na ostro“. Místo sójového extrahovaného šrotu zařadili do diety řepkový v dávce tři kilogramy na kus a den. A na dojnicích se to nijak negativně neprojevovalo.

Výhodou podniku je bezesporu vlastní míchání podle

Výsledky dojitosti a ukazatelů výroby mléka v podniku SENAGRO a. s. v roce 2016

Měsíc	Trída	Tuk (%)	Bílkovina (%)	PSB	CPM	Cena (Kč/l)
Leden	Q	4,359	3,65	157	15	7,87
Únor	Q	4,269	3,61	156	20	7,53
Březen	Q	4,148	3,66	163	18	7,22
Duben	Q	3,917	3,62	161	9	6,85
Květen	Q	4,009	3,6	161	8	6,56
Červen	Q	3,865	3,6	164	9	6,35
Červenec	Q	4,093	3,53	180	16	6,5
Srpen	Q	3,966	3,53	192	16	6,43
Září	Q	3,974	3,52	198	7	6,55

jedinečné receptury pomocí mobilní mícháren krmiv. Z minerálně-vitaminových doplňků od společnosti Sano využívají Mipro M 500 a Multisan Nectar pro dojnice, Mipro Bull pro vykrmované býky, Unicum pro jalovice, Prenata a Camisan pro suchostojné plemence. Telata od čtvrtého dne života přijímají mléčnou krmnou náhražku Milli M.

Výsledky chovu

Mléčná užitkovost v podniku se pohybuje na úrovni 8428 kg mléka se 4,04 procenta tuku a 3,59 % bílkovin. Věk při prvním otelení je v průměru necelých 25 měsíců a mezidobí činí 418 dní (výsledky KU za kontrolní rok 2015/2016).

V Senožatech se aktuálně mohou pochlubit cenou 6,55 Kč za litr mléka. Průměrná cena od začátku roku je 6,857 koruny. Jak říká hlavní zootechnik, cena je oproti průměru republiky vyšší především díky vysokému obsahu složek. Podrobnosti jsou uvedeny v tabulce.

„Za rok se v SENAGRu vyprodukuje okolo 3,5 milionu litrů mléka. Při rozdílu v meziročním zhodnocení zhruba na úrovni dvou korun máme značný propad zisku,“ konstatuje Ing. Nevošád: „Jen doufám, že tato vyhrocená situace pro chovatele dojnic nebude trvat dlouho,“ dodává ještě

Venkovní tank na mléko o objemu 25 000 litrů umožňuje obdenní svoz suroviny Foto Jana Velechovská

předseda představenstva akciové společnosti.

Dojírna je základ

Kruhová dojírna pro 24 kusů byla podle hlavního zootechnika dobrou volbou. Dojí se dvakrát denně zhruba tři a půl hodiny na jednu směnu. V oblasti dojení spolupracuje SENAGRO od roku 2009 se společností Eurofarm systems, s. r. o. Zhruba pět let sem dojíždí

odborná poradkyně Alena Janečková.

Na dojírně se dodržují přísné hygienické standardy, používá se desinfekce před dojením i po něm. Látkové utěrky k ošetření vemene vždy pro jednu krávu se po každém použití perou na vysokou teplotu.

„Po dojení se používá Calgodip Kamille, což je nový a velmi účinný dezinfekční a pečující přípravek nové generace na

Kruhová dojírna je vybavena nerezovou mezidezinfekční vanou, která se při dojení přisune k jejímu okraji tak, aby byla dostupná pro desinfekci jednotlivých strojů Foto Jana Velechovská

Součástí kruhu jsou i drážky dojícních strojů, které minimalizují jejich poškození a ztráty podtlaku Foto Jana Velechovská

ošetření struků po každém dojení. Díky výtažkům z heřmánku má výborné hojivé účinky. Nemusí se ředit a je připraven k okamžitému prostředí. Na struku vytváří dlouhotrvající a nestékající bariéru. Obsah chlorhexidinu v přípravku zajišťuje dezinfekční účinnost a spo-

lehlivé zničení mikroorganismů na povrchu struku, které by mohly způsobit zánět mléčné žlázy,“ doporučuje zástupkyně společnosti Eurofarm.

Pro eliminaci přenosu patogenů mezi plemenci se využívá mezidesinfekce v podobě nerezových vaniček, do

nichž se ponoří dojícní stroje po každé plemenci. „Každá kráva má tak čistý stroj,“ podotýká Alena Janečková.

Technologie byla také doplněna o drážky dojícních strojů, aby nedocházelo k jejich prověšení, ke ztrátám podtlaku a navazujícím hyperkeratózám.

Novinkou v chovu je selektivní zaprahování krav podle vývoje počtu somatických buněk a výsledků NK testu jednotlivých plemen. Snahou je snížit spotřebu antibiotik na minimum. „Tento systém provozujeme od června a máme velmi dobré výsledky. Poklesly počty zmetání i problémy po otelení. Navíc jsme snížili náklady na veterinární péči,“ pochvaluje si Karel Klap a dodává, že při jakémkoliv problému v této oblasti je Alena Janečková k dispozici, zajistí i školení ošetřovatelů nebo proměření dojírny. ■

Kontakt na firmu:

Sano – Moderní výživa zvířat, s. r. o.
Npor. O. Bartoška 15,
Domažlice
Tel.: 379 713 111
Fax: 379 713 112
E-mail: sano@sano.cz

Eurofarm Systems, s. r. o.

Puclice 72
345 61 Staňkov
Tel.: 724 199 838
E-mail: info@eurofarm.cz

Na Vysočině letos zvítězila Lípa

Do letošního ročníku soutěže Vesnice roku se přihlásilo celkem 251 obcí. V krajském kole soutěže v Kraji Vysočina uspěla obec Lípa. To ji posunulo do celorepublikového finále, kde se každoročně rozhodne o celkovém vítězi. Lípu najdeme asi sedm kilometrů jižně od Havlíčkova Brodu.

Jana Velechovská

Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova je každoročně vyhlašována již od roku 1995. Cílem této soutěže je snaha povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova, ale také snaha vyzdvihnout aktivity obcí, jejich

představitelů a občanů, kteří se snaží nejen zvelebovat svůj domov, ale rozvíjejí i místní tradice a zapojují se do společenského života v obci.

Soutěž byla poprvé vyhlášena Spolkem pro obnovu venkova ČR v roce 1995 pod názvem Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice. Od roku 1996 je jedním z vyhlašovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Svaz měst a obcí ČR. Ministerstvo zemědělství

se mezi vyhlašovatele připojilo v roce 2007.

Historie obce

První písemná zmínka o vesnici Lípa pochází z roku 1351, kdy se nazývala německy Shönlinden – Krásné Lípy. Při kolonizaci zdejší krajiny sem přicházelo za prací mnoho německých horníků s rodinami. V okolí začala probíhat v té době těžba rudy obsahující stříbro. Husté lesní porosty tvo-

řilo velké množství statných lip. Zřejmě proto vznikl název vesnice po těchto krásných a voňavých stromech. Název se několikrát změnil. V roce 1629 to byla Lippa, jen o několik let později (1651) Při lípách, poté v roce 1787 Linden, až se nakonec v roce 1854 ustálil název Lípa, který používá obec dodnes.

Od roku 1839 byla zřízena v obci samostatná škola. Velikou pohromou pro Lípu se stal požár celé vesnice v roce 1875 a požár velkostatku v roce 1877. Právě tyto události přiměly obecní zastupitelstvo založit v roce 1880 sbor dobrovolných hasičů. Výstavba prvních silnic proběhla v roce 1886 a lepší možnost kontaktu se světem přinesla i železnice z Německého Brodu do Humpolce, stavěná v letech 1894 až 1895. Událostí měnící způsob života obyvatel byla elektrifikace obce v roce 1924. Vesnici také citelně zasáhly obě světové války. Utrpení a ztráty na životech připomínají četné památníky. V roce 1949 bylo založeno zemědělské družstvo. V roce 1993 byla uvedena do provozu čistírna odpadních

Historické budovy se zachovaly jen zřídka, a to zejména na návsi v Petrkově a Dobrohostově Foto archiv obce

vod a opravena a dobudována kanalizace. K plynofikaci obce došlo v roce 1998.

Místní částí obce Lípa je vesnice Dobrohostov. První písemné zmínky o obci pocházejí z roku 1379. Osada vznikla zřejmě při kolonizaci krajiny německými horníky. Osada měla i německé jméno Schechlenz, znamenající malý důl. Později vznikl název Dobrohostov údajně od slov dobrý host podle pohostinnosti zdejších obyvatel. Od roku 1800 do roku 1962 zde také byla škola a v roce 1903 byl založen hasičský sbor. V roce 1929 byl

do obce zaveden elektrický proud. K Dobrohostovu náleží poutní místo Svatá Anna, kde vyvěrá studánka, u které údajně v roce 1812 došlo k závažnému uzdravení. V letech 1936 zde byla postavena ze sbírek poutní kaple. Každoročně se zde koná svatoanenské pouť. Obec je plynofikována a v roce 2010 byla vybudována kanalizace a čistírna odpadních vod.

Nedaleko od Dobrohostova leží v nadmořské výšce 557 metrů další místní část obce Lípa s názvem Chválkov.

(Pokračování na str. 14)

Vítězem krajského kola Vesnice roku se stala obec Lípa s místními částmi Dobrohostov, Chválkov a Petrkov Foto archiv obce